

(1 ve 2. soruları aşağıdaki paragrafa göre
cevaplayınız)

Jeolojik ve jeomorfolojik etken ve süreçlerle gelişmiş, yerkabuğunun evrimini anlatan, doğada çok ender bulunan ve görsel güzelliği olan şekil ve yapılar jeolojik miras olarak tanımlanmaktadır. Sanayi ve teknolojinin hızla gelişmesi, artan nüfus ve aşırı hammadde tüketimi doğal çevreyi hızla tehdit etmekte, doğal kaynaklarımız ve yaşama alanlarımız daralmaktadır. Birçok canlı türü yok olmuş, bir kısmı ise yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadır. Canlı türleri gibi dünyamızın bugüne kadar geçirmiş olduğu evrelerin sırlarını içerisinde barındıran jeolojik mirası da yok olma tehlikesi ile karşı karşıyadırlar.

1. Yukarıdaki tanıma göre aşağıdaki oluşumlardan hangisinin jeolojik miras olduğu söylenebilir?

- A) Hindistan, Taç Mahal B) Çin, Çin Seddi
C) ABD, Colorado Kanyonu D) İtalya, Pisa Kulesi
E) Mısır, Keops Piramidi

2. Paragrafa göre çeşitli beşeri faktörlerle yok olma tehlikesi yaşayan jeolojik mirasları korumak için alınacak aşağıdaki tedbirlerden hangisi diğerlerine göre, köklü bir çözüm değildir?

- A) Sürdürülebilir doğal kaynak kullanımını yaygınlaştırma
B) Dünya genelinde halkı bilinçlendirme çalışmaları yapma
C) Çevre koruma projelerini dünya genelinde yaygınlaştırma
D) Yerel örgütlerle bölgesel çalışmalar yapma
E) Yer bilimcilerinin jeolojik mirasları koruma çalışmalarına global ölçekte destek verme

3. Dünya Enerji Komitesi riski olmayan hiçbir enerji kaynağının bulunmadığını, bu yüzden enerji kaynaklarının seçimi yapılırken maliyet faktörleri ile birlikte çevresel etkilerin göz önüne alınması gerektiğinin ortaya çıktığını belirtmiştir.

Buna göre Türkiye'deki aşağıdaki enerji santrallerinden hangisinin çevresel etkisi dikkate alındığında diğerlerine göre daha olumlu sonuçlar alınır?

- A) Manisa, Seyitömer B) İzmir, Alaçatı

- C) Muğla, Gökova D) Zonguldak, Çatalagzı
E) İstanbul, Ambarlı

4. Değerli maden yataklarına sahip olan bir yerleşim yerinde insanların hayat tarzları kültürleri ve birbirleriyle olan ilişkileri büyük ölçüde değişikliğe uğrayabilir.

Buna göre aşağıdaki şehirlerden hangisi yukarıdaki paragrafta anlatılan duruma uymaz?

- A) Musul B) Johannesburg
C) Marsilya D) Kerkük
E) Abadan

5. Sürdürülebilir kalkınma, insanoğlunun parçası olduğu ve varlığını sürdürebilmesi için temel desteği sağlayan ekosistemlerle uyumlu ve denge içinde, yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve geliştirilmesi olarak tanımlanmaktadır.

Buna göre ülkelerin sürdürülebilir kalkınma modelini uygulaması aşağıdaki unsurlardan hangisini gerektirir?

- A) Yenilenebilir doğal kaynakların kullanımını azaltma
B) Tarım toplumları dışındaki toplumlarda nüfus artışını durdurma
C) Doğal kaynak üretimi ve tüketimi arasında denge oluşturma
D) İthalat olanaklarını kısıtlama yoluyla ihracat mallarını arttırma
E) Nüfus miktarı ile sanayi tesisleri sayısını dengeli hale getirme

6. Biokütle, elektrik ve diğer enerji şekillerinin üretiminde kullanılan; tarımsal bitkiler ve atıklar, endüstriyel odun ve tomruk atıkları, çiftlik hayvanı atıkları ve yöresel organik madde atıkları gibi maddelerden üretilen yenilenebilen bir enerji kaynağıdır. Ancak çevre dostu olmasına rağmen bilinçli kullanılmadığında olumsuz çevresel etkilere neden olabilmektedir.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi biokütle enerjisinin olumsuz çevresel etkisi olabilir?

- A) Atmosferik karbon döngüsünü sağlama

- B) Asit yağmurlarını azaltması
- C) Küresel ısınmayı azaltması
- D) Sülfür emisyonu üretmemesi
- E) Su kütlelerinin yüzeyini kaplayarak oksijen alış-verişini engellemesi

7. İngiltere jeomorfolojik ve klimatolojik özellikleri nedeniyle sel ve taşkın riski ile karşı karşıyadır. Ülkede bu tehlikenin ortaya çıkması durumunda oluşacak zararları en aza indirmek için çeşitli çalışmalar yapılmaktadır. Örneğin göl, akarsu gibi su kütlelerinin su seviyeleri her gün gönüllü kişilerce incelenmekte en küçük bir seviye yükselmesinde tüm ülkede sel-taşkın tehlikesine karşı alarm verilmektedir.

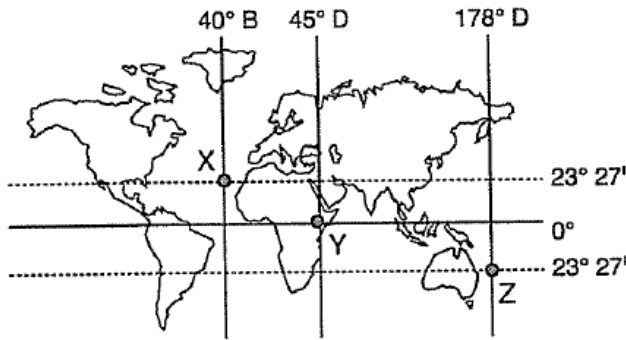
Yukarıdaki paragrafta anlatılan durum;

- I. Sivil toplum bilincine
- II. Karbon emisyonlarının azaltılma yöntemlerine
- III. Meteoroloji erken uyarı sisteminin faydalarına
- IV. Arazi ıslah çalışmalarına

durumlarından hangisine örnek oluşturmaktadır?

- A) I ve II
- B) II ve III
- C) III ve IV
- D) II ve IV
- E) I ve III

8. Aşağıdaki Dünya haritasında X, Y ve Z merkezleriyle, bu merkezlerden geçen meridyen ve paralel dereceleri verilmiştir.

Buna göre, bu merkezlerle ilgili olarak aşağıda verilen bilgilerden hangisi yanlıştır?

- A) X–Y ile Y–Z merkezleri arasındaki gece-gündüz süre farkı eşittir.
- B) Y’de gurup ve tan süresi Z’ye göre daha uzundur.
- C) X, Başlangıç Meridyeni’ne göre Batı Yarım Küre’dedir.
- D) X’te yılın en kısa gölgesi oluşurken, Y’de güneş ışınlarındaki tutulma oranı en fazla olur.
- E) Yerel saati en ileri olan merkez Z’dir.

9. Anadolu coğrafi ve jeopolitik konumu nedeniyle birçok medeniyetin beşiği konumunda olmuş bu özelliği ile ortaya çıkan tarihi ve kültürel pek çok varlık günümüzde Türkiye'yi sembolize eden mekanlar haline gelmiştir. **Buna göre;**

- I. Meryem Ana Kilisesi
- II. Antalya Falezleri
- III. Safranbolu Evleri
- IV. Mardin Evleri
- V. Xantos Letoon

gibi Türkiye'yi sembolize eden mekanlardan hangileri UNESCO Dünya Mirası listesinde olması dolayısıyla yurt dışında da ülkemizi sembolize etmektedir?

- A) I ve II B) II ve III C) IV ve V
D) I ve IV E) III ve V

10. Aşağıda seçilmiş dört ülkenin GSMH (Gayri Safi Milli Hasılat) ve kişi başına düşen milli gelirleri verilmiştir.

	GSMH (milyar dolar)	Kişi başına GSMH (Dolar)
Hollanda	607.7	37,361
Almanya	2.745	33,328
Fransa	2.047	33,882
İtalya	1.678	28,902

Hollanda'nın milli gelirinin diğer ülkelerden daha az olmasına rağmen kişi başına düşen milli gelirinin diğerlerinden fazla olması;

- I. Tarımsal faaliyetlerin yoğunluğu
- II. Dış ticaret açığının fazlalığı
- III. Sanayileşmenin yoğunluğu
- IV. Nüfus miktarının azlığı
- V. Doğal kaynaklarca zengin oluşu

durumlarından hangisi ile açıklanır?

- A) I B) II C) III D) IV E) V

11. Aşağıda Türkiye'de şeker pancarı tarımının yapıldığı alanlar verilmiştir.

Sadece bu haritadaki bilgilere bakılarak aşağıdakilerden hangisi kesin söylenebilir?

- A) Kıyılarının iklimi şeker pancarı tarımına uygun değildir.
- B) Şeker fabrikalarının dağılımı şeker pancarı ekim alanları dağılımı ile paraleldir.
- C) Şeker pancarı ekim alanı geniş olan bitkilerden biridir.
- D) Şeker pancarı üretimi devlet kontrolündedir.
- E) Şeker pancarı ekim alanları çevresinde ahır hayvancılığı gelişmiştir.

12. Aşağıda siyanürleme yöntemi ile altın çıkarımı yapılan bazı bölgelerdeki kazalar verilmiştir.

- 1995; Guyana'da Omai altın madeninde atık barajının seddesi yarıldı, 4. 2 milyon m³ siyanürlü atık boşaldı ve Essequibo nehrini Atlantik'e kadar zehirledi.
- 1995; Filipinlerde Surigao del Norte altın madeninde barajın temelinde yenileme olunca 500 000 m³ zehirli atık tarım alanlarına yayıldı.
- 1998; Kırgızistan'daki Kumtör altın madenine siyanür taşıyan bir kamyon Barskun nehrine uçtu. Zehir, 8 km sonra Orta Asya'nın en büyük kaplıcalarının bulunduğu noktada Issık Gölü'ne ulaştı.
- 2000; Romanya'da Baia Mare altın madeninde aşırı yağışlar sonucunda baraj taşıp yırtılınca 100 000 m³ siyanürlü akışkan Tizsa ve Tuna ırmaklarına boşaldı.

Buna göre aşağıdakilerden hangisi bu olaylardan çıkarılabilecek en kapsamlı yargıdır?

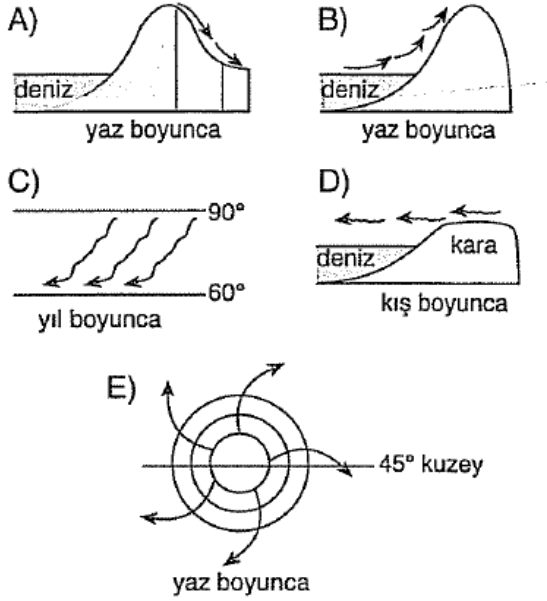
- A) Doğal kaynak kullanımının farklılığının çevresel sonuçları geri dönülmez zararlara yol açar.
- B) Tuna ırmağı siyanür nedeniyle akarsu ekosistemleri bakımından fakirleşmiştir.
- C) Issık gölü çevresi kaplıcaları kullanılmaz durumdadır.

10. Aşağıda,

- D) Filipinlerdeki tarım alanları siyanürün olumsuz etkisi nedeniyle günümüzde kullanılmaz durumdadır.
E) Altın madeni çıkarım alanları yerleşim bölgeleri dışına kurularak olumsuz etkisi azaltılmalıdır.

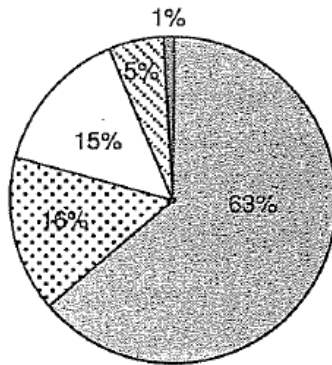
13. Rüzgârlar doğdukları yerin sıcaklık ve nem özelliklerini estikleri bölgeye taşıyarak o bölgenin iklimi üzerinde etkili olurlar.

Bir bölgede rüzgârın etkisiyle sıcaklık, buharlaşma ve kuraklık artış gösteriyorsa, bu bölgeye estiği varsayılan rüzgâr yönü ve ortamı aşağıdakilerden hangisinde doğru olarak verilmiştir?

14. Aşağıda Türkiye'deki doğal afetlerin oransal dağılımı verilmiştir.

Deprem Sel Çığ
Heyelan Kaya Düşmesi

Buna göre;

- I. Beşeri süreçler
II. Jeolojik ve jeomorfolojik yapı

III. Aşırı yağış

IV. Aşırı sıcaklık

V. Kuraklık

etmenlerinden hangisi bu afetlerin oluşmasında
hepsi için ortak bir nedendir?

A) I B) II C) III D) IV E) V

15. • Yer kabuğunu harekete zorlayan
• Yer kabuğunun levhalar şeklinde parçalanması-
nı sağlayan

• Levhaların hareket etmesine neden olan
temel etken aşağıdakilerden hangisidir?

- A) Fay hatlarındaki sıcak su kaynakları
B) Kara ve denizlerin dağılışı
C) Mantodaki konveksiyonel akıntılar
D) Yer kabuğundaki engebeler
E) Mantonun hacmi

16. Türkiye’de iç ticaretin çekim ve dağıtım merkezleri-
nin etki alanını; üretim ve tüketim hızı, coğrafi ko-
num, ulaşım olanakları ve nüfus miktarı gibi pek
çok faktör etkilemektedir.

Buna göre;

- I. İstanbul
II. Elazığ
III. Bursa
IV. Adana
V. İzmit

şehirlerinden hangisinin ticari anlamdaki etki
alanı paragrafta anlatılan durum nedeniyle di-
ğerlerinden daha dardır?

A) I B) II C) III D) IV E) V